

Punapa Punika Kayekten? - Nomer Siji

Rangka Kabeneran: Wahyu, Panyandhingan Kenabian, lan Alfa lan Omega

Jeff Pippenger

2023-08-05

Sadurungé kita ngrembug bab apa iku kayektèn, kita nyathet menawa kita wis miwiti panaliten iki kanthi telung ayat kapisan saka Wahyu pasal siji, lan sawisé kuwi nambah sawijining artikel babagan Élia. Sawetara ancas saka panaliten-panliten iki yaiku kanggo ngenali perané Amérika Sarékat ing nubuatan, kanggo mbukak pesen Wahyué Yésus Kristus, kanggo ngakoni perané para nabi minangka pralambang umaté Allah, lan kanggo nimbang implikasi saka apa tegesé yèn Yésus iku Alfa. Kita wis nduduhaké yèn telung ayat kapisan saka Wahyu selaras lan cocog karo ayat-ayat pungkasan saka Wahyu, lan ing loro-loroné, ing wiwitan lan ing wekasan, Yésus mratelakaké Diri-Né minangka Alfa lan Omega, wiwitan lan wekasan, sing kapisan lan sing pungkasan.

Kula migunakaken rembagan cekak babagan Elia ing piwulang kapindho supados nedahaken bilih ayat-ayat pambuka ing Kitab Suci selaras kaliyan ayat-ayat panutup ing Prajanjian Lawas saha Prajanjian Anyar, lan salajengipun bilih ayat-ayat pambuka ing Prajanjian Anyar ugi selaras kaliyan wiwitan utawi pungkasan, kanthi cara punapa kemawon panjenengan kersa nyawang Kitab Suci, dados satunggal kabèh utawi dados kalih Prajanjian.

Prakara liya kang kita upaya kembangaké yaiku pangerten yèn Kaallahan wis makarya alon-alon kanggo mbabaraké kaallahan sajroning sajarah. Mulané kita wis nyathet yèn, sairing lumakuné wektu ing tema Alkitab bab sajarah prajanjian, Gusti Allah, sethithik mbaka sethithik, mbabaraké saya akèh wataké lumantar pralambang saka manéka jenengé. Gusti Allah Kang Mahakuwaos ngandika marang Abraham, lan Gusti Allah kang padha uga ngandika marang Musa, nanging maringi weruh marang Musa yèn wiwit wektu iku lan salajengipun asmané kudu kawiwitan dikenal minangka Jehovah. Banjur nalika Kristus rawuh, Panjenengané ngenalaké sarirané kanthi sawijining asmà kang ora dikenal ing Prajanjian Lawas, kajaba mung siji pangucap saka asmà iku déning sawijining wong Babil ing pasal katelu kitab Daniel. Ora mung Gusti Yesus negesaké yèn Panjenengané iku Putra ontang-antingé Sang Rama, nanging Panjenengané uga, ing sajarah prajanjian kang mligi iku, ngenali sarirané minangka Putraning Manungsa. Gusti Allah uga maringi sawijining asmà marang Adventisme Millerit nalika Panjenengané lumebet ing prajanjian karo wiwitané Adventisme.

“Ing wekdal punika, nalika kita sampun mekaten caket kaliyan wekasan, punapa kita badhé dados mekaten kados donya ing laku lampah, satemah tiyang-tiyang ngupados kanthi muspra badhé manggih umatipun Allah ingkang gadhah sesebutan punika? Punapa wonten tiyang ingkang badhé ngedol ciri-ciri kita ingkang mirunggan minangka umat pilihanipun Allah demi kauntungan punapa kemawon ingkang saged

dipunparingaken déning donya? Punapa piwales becik saking tiyang-tiyang ingkang nglanggar angger-anggering Allah kedah dipunanggep minangka prakawis ingkang aji sanget? Punapa tiyang-tiyang ingkang déning Gusti sampun dipunwastani umatipun piyambak badhé ngira bilih wonten kakuwasan sanès ingkang langkung inggil tinimbang Sang AKU INKANG ANGGENING AKU? Punapa kita badhé ngupados ngilangi titik-titik pambédaning pracaya ingkang sampun ndadosaken kita Adventis Dina Kaping Pitu?” *Evangelism*, 121.

Asma sing kaparingake marang Adventis dina kapitu iku kaparingake déning Pangéran, lan Sister White asring nyebut para Adventis minangka umat Allah sing wis diparingi asma. “Denominated” tegesé diparingi asma. Mung ana loro pasamuwan sing Sister White tetelakaké minangka umat Allah sing wis diparingi asma, yaiku Israèl kuna lan Israèl modhèren.

Mulané, nalika kita nerusaké panaliten kita bab kitab Wahyu, aku ngusulaké yèn “jeneng anyar” kang kaandharaké marang wong-wong Filadelfia, sing uga dipralambangaké minangka satus patang puluh papat èwu, iku minangka pérangan gedhé saka rahasia kenabian kang dibukak segelé pas sadurungé mangsa kasempatan sih-rahmat katutup.

Sapa kang menang bakal Dakdadèkaké tugu ana ing padalemaning Allah-Ku, lan dhèwèké ora bakal metu manèh saka ing kono; lan Aku bakal nulis ana ing dhèwèké asmaning Allah-Ku, lan asmaning kutha Allah-Ku, yaiku Yérusalèm anyar, kang tumurun saka swarga saka Allah-Ku; lan Aku bakal nulis ana ing dhèwèké asma-Ku kang anyar. Sing sapa nduwèni kuping, karebèn ngrungokaké apa kang dipangandikakaké déning Sang Roh marang pasamuwan-pasamuwan. Wahyu 3:12, 13.

Pesen pepènget kang pungkasan iku yaiku pesen saka Wahyu Yesus Kristus, lan iku minangka panyingkapan bab watak-Iya.

“Wong-wong kang ngentèni rawhipun Pangantèn Kakung kudu kandha marang wong akèh, ‘Lah, iki Allahmu.’ Sorot pungkasaning pepadhang sih-rahmat, piwucal sih-rahmat pungkasan kang bakal kaparingaké marang jagad, yaiku pambabar bab watak katresnanipun. Anak-anaké Allah kudu mratélakaké kamulyanipun. Ing urip lan wataké dhéwé, wong-wong mau kudu nglairaké apa kang wis ditindakaké sih-rahmaté Allah tumrap wong-wong mau.” *Christ’s Object Lessons*, 415, 416.

Kita gadhah langkung kathah malih ingkang kedah kacathet ngengingi Gusti Yesus minangka Sang Sabda, nanging sapunika kita badhe ngrembag tembung “kayekten.” Pangertosan bab “kayekten,” ugi tembung “kayekten,” lan ugi aksara-aksara ingkang dipunginakaken kangge mbentuk “sabda kayekten,” punika minangka pangertosan tumrap watakipun Kristus.

Mulané Pilatus ngandika marang Panjenengané, “Dadi Panjenengan iku Raja?” Gusti Yésus mangsuli, “Panjenengané piyambak kang ngandika manawa Aku iki Raja. Awit kanggo iki Aku miyos, lan kanggo iki Aku rawuh ing jagad, supaya Aku neksèni kayekten. Saben wong kang asalé saka kayekten ngrungokaké swaraningSun.” Pilatus

ngandika marang Panjenengané, “Apa ta kayekten iku?” Bareng wis ngandika mangkono, banjur panjenengané metu manèh sowan marang wong-wong Yahudi, lan ngandika marang wong-wong mau, “Aku ora nemu kaluputan babar pisan ana ing Panjenengané.” Yokanan 18:37, 38.

Tembung Yunani sing diterjemahaké minangka “kayektèn” ing ayat iku dijupuk saka sawijining tembung Ibrani, kang uga minangka aksara lan malah uga minangka angka. Aksara kapisan ing abjad Ibrani yaiku ‘aleph.’ Satemené, rong aksara kapisan ing abjad Ibrani yaiku “aleph” lan “beth,” lan iku banget padha karo rong aksara kapisan ing Yunani, yaiku alpha lan beta. Bareng, kalorone mbentuk oyod tembung kanggo tembung “alphabet.” Mulané, tembung “alpha” (saka aksara Ibrani aleph) dipigunakaké minangka aksara, tembung, angka, lan uga minangka salah siji saka akèh asmané Gusti Yésus.

Nalika Pilatus nglairaké pitakon, “Apa iku kayektèn?” Gusti Yesus wus ngandharaké marang dhèwèké manawa sebab Panjenengané “rawuh ing donya,” sarta uga manawa sebab Panjenengané “lair” iku supaya neksèni bab “kayektèn.” Panjenengané banjur nambahi menawa “saben wong kang kalebu ing kayektèn ngrungokaké” swara-Né.

Rahayu wong kang maca, lan wong-wong kang ngrungokake pangandikaning wangsit iki, sarta netepi samubarang kang katulis ana ing kono; awit wektune wis cedhak.
Wahyu 1:3.

BEBENER: G225—Saka G227; bebener: – bener, X satemené, bebener, kayektèn. G227—Saka G1 (minangka partikel negatif) lan G2990; bener (amarga ora ndhelikaké): – bener, satemené, bebener. G1; A. Asal Ibrani; aksara kapisan ing alfabet: kanthi kiasan waé (saka panganggoné minangka angka) kang kapisan. Alfa.

Gusti Yesus ngandika marang panjenengané, Aku iki dalan, kayektèn, lan kauripan; ora ana wong siji waé kang sowan marang Sang Rama, kajaba lumantar Aku. Yohanes 14:6.

Nalika Gusti Yesus ngandika, “Aku iki ... kayekten.” Panjenengané saèstu ngandika manawa Panjenengané iku sawijining aksara, sawijining angka, lan sawijining tembung kanggo aksara alpha; lan tembung alpha, lan angka alpha, iku kabèh “kayekten.” Ing kitab Daniel, Kristus nyarwakaké Sarirané minangka Sang Pangañka ingkang nggumunaké, kang dadi tegesing tembung Ibrani “Palmoni,” kang diterjemahaké minangka “sang suci tartamtu kang ngandika,” ing Daniel wolu.

Banjur aku krungu ana satunggaling wong suci ngandika, lan wong suci liyané matur marang wong suci tartamtu kang ngandika mau, “Nganti pira suwéné wahyu bab kurban padinan, lan bab panerak kang njalari karusakan, nganti pasucèn lan bala padha kaulungaké supaya kinidak-idak?” Lan dhèwèké ngandika marang aku, “Nganti rong èwu telung atus dina; sawisé iku pasucèn bakal karesiki.” Daniel 8:13, 14.

“Sang suci tartamtu” ing ayat kaping telulas iku yaiku “Palmoni”— sang juru itung kang nggumunake, utawa juru itunging prakara-prakara kang kasimpen. Rong ayat iki minangka papan dipratelakakene ramalan 2300 taun lan loro ramalan 2520 taun. Ramalan 2300 taun

ngrembug bab “papan suci,” lan loro ramalan 2520 taun ngrembug bab “bala,” amarga papan suci lan bala iku padha bakal katindhah lan kinclak dening Roma. Ramalan 2520 taun nggambarake penginjak-injakan marang papan suci Allah lan umaté. Ana telung ramalan jero kang sesambungan siji lan sijiné, adhedhasar wektu, pas ing titik ing Kitab Suci nalika Gusti Yesus ngenalake Sarirané piyambak minangka sang juru itung kang nggumunake tumrap prakara-prakara kang kasimpen. Dudu mung prakara yèn Panjenengané milih rong ayat iki kanggo ngenalake Sarirané minangka Pangéraning wektu, nanging rong ayat panggonan Panjenengané mratelakake Sarirané iki uga nandhani wektu nalika Panjenengané bakal lumebu ing prejanjian karo Israèl rohani modhèren, lan rong ayat iki uga dadi dhasar lan pilar pusaté Adventisme.

“Kitab Suci sing ngungkuli kabeh liyane, kang dadi dhasar lan uga pilar utama iman Advent, yaiku pawartos iki, ‘Nganti rong ewu telung atus dina; banjur pasucèn bakal direstui.’ [Daniel 8:14.]” *The Great Controversy*, 409.

Ing wektu wekasan ing taun 1798, kitab Daniel kabikak segelé lan pesen malaékat kapisan rawuh ing sajarah, nandhani tambahing kawruh bab panguwucalan nabi sing dumadi ing jaman gerakan Millerit, kang dadi wiwitané Adventisme Dina Kaping Pitu. Nalika kitab Daniel kabikak segelé marang para Millerit, sawijining pesen saka Palmoni—yaiku pesen bab wektu—dimangertèni. Sabdané Allah ora tau gagal, lan tansah nandhani pungkasan kanthi wiwitan. Mulané, ing pungkasan Adventisme mesthi temenan bakal ana panyingkapan wataké Panjenengané, kaya déné sing ana ing sajarah Millerit. Kasunyatan iki adhedhasar wiwitan lan pungkasan Adventisme, nanging uga adhedhasar sesambungan sing wis katetepaké antarané kitab Daniel lan kitab Wahyu. Daniel lan Wahyu makili siji kitab, lan ing perwakilan iku, kalorone iku dadi loro seksi, sing kapisan yaiku Daniel lan sing pungkasan yaiku Wahyu.

“Kitab Daniel lan Wahyu iku satunggal. Sing siji iku sawijining wangsit, sing sijiné sawijining pambukan; sing siji kitab kang katutup, sing sijiné kitab kang kabukak.” *Seventh-day Adventist Bible Commentary*, volume 7, 972.

Kitab Daniel lan Wahyu iku loro kitab kang satemené minangka siji kitab, kaya dene Alkitab iku siji kitab kang kabagi dadi Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar, utawa wiwitan lan pungkasan. Ing Wahyu pasal sewelas, loro seksi kang dipratelakake minangka Musa lan Éliah iku Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar.

“Babagan loro seksi iku, nabi banjur mratelakake maneh: ‘Iki loro wit zaitun lan loro kaki dian sing ngadeg ana ing ngarsané Gusti Allahing bumi.’ ‘Pangandika Paduka,’ pangandikané juru masmur, ‘iku pepadhang tumrap sikil kawula, lan pepadhang tumrap margi kawula.’ Wahyu 11:4; Jabur 119:105. Loro seksi iku nggambarake Kitab Suci Prajanjian Lawas lan Prajanjian Anyar.” *The Great Controversy*, 267.

Daniel lan Yohanes iku loro seksi sing padha-padha dianiaya, padha-padha digawa dadi tawanan, padha-padha kaparingan garis sajarah kenabian kang padha kanggo dicathet, padha-padha nggambarake wong satus patang puluh papat ewu, padha-padha urip ing

sawise karusakane Yerusalem, lan padha-padha dadi pralambang pati lan wunguné manèh, (Yohanes saka lenga sing nggodhok lan Daniel saka guwa singa).

Dhaniel nedahaké sawijining wahyu mirunggan ngenani wataké Kristus, lan panjenengané nindakaké iku ana ing rong ayat kang déning ilham sinebut “pilar tengah lan dhasar” gréja Advent Dina Kapitu. Rong ayat mau iku “watu pucak,” yaiku watu pungkasan kang dipasang ana ing dhasar-dhasar kang dilambangaké déning pakaryané William Miller. Watu pucak iku nggawa bebarengan karo dhèwèké pangerten babagan papan suci swarga, angger-anggering Allah, Sabat, pangadilan panyelidikan, lan telung malaékat ing Wahyu patbelas. Dhaniel iku wiwitaning kitab, Yohanes iku pungkasané.

Tulisan Yohanes bakal ngidentifikasi sawijining wahyu ngenani watak Kristus ing pungkasan Adventisme. Ing wiwitan Israel modhèren, Panjenengané nyatakaké Sarirané minangka Sang Juru-Itung Ajaib, Sang Pencipta samubarang kabèh kang sipaté matématik; lan ing pungkasan Israel modhèren Panjenengané lagi nyatakaké Sarirané minangka ahli basa kang nggumunakaké. Panjenengané iku Sang Pencipta samubarang kabèh kang magepokan karo basa, apa waé wujudé, manawa iku struktur basa, paugeran gramatikal, tembung-tembung, malah nganti aksara-aksara abjad. Panjenengané nitahaké komunikasi kang kalaksanani lumantar tembung-tembung, diatur déning paugeran gramatikal, manawa katulis utawa kaucapaké, lan katulis nganggo abjad kang kagawé miturut rancangane Panjenengané; lan ngluwihi sakabèhé iku—Panjenengané iku Sang Sabda. Lumantar Sabda iku Panjenengané ngowahi wong-wong Laodikia kang wuta lan ora siyap dadi wong-wong Filadelfia kang kasucèkaké.

Sucèkna wong-wong mau lumantar kayekten Paduka: pangandika Paduka iku kayekten.
Yohanes 17:17.

Tembung sing dipunjarwakakên dados “nyucekake” tegesipun ndadosakên suci. Satus patang puluh papat ewu punika badhé dados suci, lan badhé sampun nggayuh kaanan watak punika lumantar “bebener,” utawi saged ugi dipunwastani lumantar “pangandikanipun,” awit Gusti Yesus punika Sang Sabda lan Panjenenganipun punika bebener.

Ing wiwitan ana Sang Sabda, lan Sang Sabda ana bebarengan karo Gusti Allah, lan Sang Sabda iku Gusti Allah. Panjenengané iku wiwit ing wiwitan ana bebarengan karo Gusti Allah. Samubarang kabèh katitahaké lumantar Panjenengané; lan tanpa Panjenengané ora ana apa waé kang katitahaké saka samubarang kang wus katitahaké. Yokanan 1:1–3.

Pramila menawa punika bab ingkang kapisan piyambak ingkang dipunserat déning Yohanes wonten ing Injilipun. Mesthinipun punika saajar kaliyan bab kapisan ingkang dipunserat wonten ing Purwaning Dumadi. Punika nambah paseksi mau, kanthi langkung cetha netepaken punapa ingkang kaandharaken wonten ing Purwaning Dumadi satunggal.

Ing wiwitaning dumadi, Allah nitahaké langit lan bumi. Purwaning Dumadi 1:1.

Tembung sing dipunjarwakaken dados “Allah” ing ayat kapisan punika awujud jamak, saéngga wiwit saking “wiwitan” piyambak sampun nedahaken bilih Allah punika langkung

saking satunggal. “Ing wiwitan” wonten ing Injil Yohanes, Sang Sabda wonten sesarengan kaliyan Allah lan punika Allah. Lan Sang Sabda punika Sang Juru Cipta.

Gusti Yesus iku Sang Sabda, lan Panjenengané ngasilaké Kitab Suci lumantar nggabungaké kaallahan karo kamanungsan—kaallahan kaawakaké déning Roh Suci lan kamanungsan ana ing pribadi wong-wong sing nulis tembung-tembung ing kitab-kitab kang arep dikirim marang pasamuwan-pasamuwan. Mulané, Kitab Suci iku sawijining gabungan kamanungsan lan kaallahan kaya dene Gusti Yesus. Kitab Suci, sanadyan ana keterlibatan manungsa daging kang wis tiba ing dosa, iku suci, lan wong-wong sing nulisaké iku uga suci.

Kita uga nduwèni tembung pamedhar wangsit kang luwih mesthi; lan kowé becik manawa nggatakaké iku, kaya déné marang pepadhang kang sumunar ana ing panggonan kang peteng, nganti ésuké awan padhang, lan lintang ésuk njedhul ana ing ati-atinira: Mangertia iki dhisik, yèn ora ana sawiji-wiji pamedhar wangsit ing Kitab Suci kang asalé saka panfsirané dhéwé. Awit pamedhar wangsit iku biyèn ora teka marga saka karsané manungsa, nanging para wong suci kagungané Allah padha ngandika kaya déné didhorong déning Roh Suci. 2 Petrus 1:19–21.

Sanadyan para nabi iku wong-wong suci, nanging padha isih manungsa kang wus tumiba, awit kabèh wong wis padha nglakoni dosa lan kélangan kamulyaning Allah. Nanging Kitab Suci iku perpaduan antaraning kaallahan lan kamanungsan, lan iku suci, awit Sabdaning Allah rawuh kanggo nduduhaké ing gesangé lan ing Sabda kang katulis yèn kamanungsan kang kapandhégani karo kaallahan iku ora nglakoni dosa. Apa kang bener tumrap Kitab Suci, iku uga bener tumrap Kristus, awit Panjenengané iku Kitab Suci.

Yesus ngasta dhaging dosa ing dhiri-Nya piyambak lan ora tau nglakoni dosa, saéngga maringi tuladha yèn kamanungsan kang manunggal karo kaallahan ora nglakoni dosa.

“Crita babagan Bètléhem iku sawijining tema kang ora ana enteke. Ing kono kapethet ‘jeroning kasugihan, kawicaksanan lan kawruh Allah.’ Rum 11:33. Kita gumun marang kurbaning Juru Slamet kang nggentos dhampar swarga karo palungan, lan pasrawungan karo para malaekat kang nyembah karo kewan-kewan ing kandhang. Kumingsuning manungsa lan rasa cukup marang dhiri piyambak katetepaké luput ana ing ngarsané Panjenengané. Nanging iki mung wiwitan saka andhap-asoré Panjenengané kang nggumunakaké. Tumrap Putraning Allah, tumindak nampi sipat kamanungsan mesthi wis dadi asor kang meh tanpa wates, malah sanadyan Adam isih ngadeg ana ing kasucèné ing Éden. Nanging Gusti Yésus nampi kamanungsan nalika golongan manungsa wis dilemesaké déning patang ewu taun dosa. Kaya saben anaké Adam, Panjenengané nampi asil saka lumakuné angger-angger warisan kang agung. Kaya apa asil-asil iku kapratelakaké ana ing sajarah para leluhuré miturut daging. Panjenengané rawuh kanthi warisan kang kaya mangkono supaya mèlu nanggung kasudahan lan panggodha kita, lan maringi kita tuladha gesang tanpa dosa.” *The Desire of Ages*, 48.

Yesus iku Sang Sabda, lan Yesus uga Kitab Suci padha-padha minangka pamanunggalaning kamanungsan lan kaallahan. Nalika Yesus ngasilake Kitab Suci sajrone pirang-pirang abad, Panjenengane nglebokake paugeran-paugeran ana ing sajroning Kitab Suci supaya

wong-wong kang bakal krungu bisa krungu. Paugeran-paugeran kang nguwasani Kitab Suci iku uga minangka sipat-sipat watak Panjenengane.

“Ing kitab Wahyu kabèh kitab ing Kitab Suci padha ketemu lan pungkasané ana ing kono. Ing kéné ana pelengkapé kitab Daniel.” Para Rasul, 585.

Tembung “pelengkap” tegesipun nggawa dhateng kasampurnan. Paseksenipun Daniel pungkasanipun wonten ing Wahyu, saéngga paseksenipun Daniel dados wiwitan lan Wahyu dados pungkasan. Wiwitaning Wahyu kaulang malih ing pungkasaning Wahyu, lan ing ayat kapisan saking Daniel bab satunggal wonten perang antawisipun Israèl harfiah lan Babilon harfiah, ing pundi Babilon menang; nanging ing pungkasaning sajarah mangsa panyobosan ing Daniel 11:45, 12:1, Babilon rohaniah wonten ing peperangan nglawan Israèl rohaniah, lan ing pungkasanipun, Babilon kalah lan Israèl menang. Kados déné kaliyan Yohanes wonten ing kitab Wahyu, wiwitaning paseksenipun Daniel cocog kaliyan pungkasaning paseksenipun. Mila, punapa ta kayekten?

Doktrin iku sawijining tembung kang nandhani apa kang dimangertèni bener déning sakelompok wong pracaya. Tujuan utawa panganggoné ora winates mung tumrap Alkitab utawa agama Kristen. Ing apa kang sinebut kekristenan, kamungkinan ana luwih akèh “doktrin” palsu tinimbang kang bener, awit Babilon rohani, kapapaan, iku sawijining kurungan kanggo saben manuk kang najis lan sengit, lan manuk-manuk iku nggambaraké piala, kang dilestarekaké lan ditutupi déning gréja-gréja lumantar doktrin-doktrin palsu, kayata yèn angger-anggering Toret wis dibatalaké. Nanging ana doktrin kang sejati.

Pikirané wong-wong Berea ora disempitaké déning prasangka. Wong-wong mau gelem nyelidiki kayektening piwulang-piwulang kang diwedharaké para rasul. Wong-wong mau nyinau Kitab Suci, dudu awit saka rasa penasaran, nanging supaya padha bisa mangertèni apa kang wus katulis bab Mesias kang wus dijanjèkaké. Saben dina padha nliti cathetan-cathetan kang kauningaké déning ilham, lan nalika padha mbandhingaké Kitab Suci karo Kitab Suci, para malaékat swarga ana ing sandhingé, madhangi pikirané lan ngélingaké atiné.

“Ing endi wae kayektèn-kayektèn Injil dipratelakaké, wong-wong kang kanthi jujur kepéngin nindakaké sing bener dituntun supaya kanthi tekun nyelidiki Kitab Suci. Manawa, ing adegan-adegan panutup sajarah bumi iki, wong-wong kang kabar kayektèn-kayektèn panggodhèn dipratelakaké marang wong-wong mau gelem nuruti tuladha wong Berea, kanthi saben dina nyelidiki Kitab Suci, lan nyarujukaké pawarta-pawarta kang digawa marang wong-wong mau karo Sabdaning Allah, mesthiné ing dina iki bakal ana cacah gedhé wong kang setya marang pranatan-pranatan angger-anggering Allah, ing panggonan kang saiki mung ana sawetara waé. Nanging nalika kayektèn-kayektèn Kitab Suci kang ora disenengi wong akèh dipratelakaké, akèh wong ora gelem nindakaké panaliten iki. Sanadyan padha ora bisa mbantah piwulang Kitab Suci kang cetha, nanging isih padha mratélakaké rasa wegah kang banget kanggo nyinaoni bukti-bukti kang dipasrahaké. Sawenèh nganggep yèn sanajan piwulang-piwulang iki temen bener, ora pati wigati apa padha nampani pepadhang

anyar iku utawa ora, lan padha ngugemi dongèng-dongèng kang nyenengaké ati, kang dienggo mungsuh kanggo nasaraké jiwa-jiwa. Mangkono pikirané dipetengi déning kasalahan, lan wong-wong mau banjur kapisah saka swarga.”

“Kabèh wong bakal diadili manut pepadhang kang wis diparingaké. Gusti ngutus para duta-Dalêm mawa pawarta karahayon, lan marang wong-wong kang ngrungokaké, Panjenengané bakal nuntut tanggung jawab miturut cara anggoné padha ngormati tembung-tembung para abding-Dalêm. Wong-wong kang kanthi tulus ngupaya kayektèn bakal nindakaké panyelidikan kang teliti, manut pepadhang Sabdaning Allah, marang piwulang-piwulang kang dipasrahaké marang wong-wong mau.” Kisah Para Rasul, 231, 232.

Ana “piwulang-piwulang” kang dadi “bebener Injil,” lan piwulang-piwulang iku kudu diselidiki. Sawetara, (manawa dudu kabèh) iku minangka “bebener kang nyoba.” Dina Sabat iku sawijining bebener kang nyoba sing gampang dimangertèni. Ana piwulang kang bener lan piwulang kang palsu. Sawetara saka piwulang kang bener mau ngaturaké sawijining ujian marang wong-wong kang ngrungokaké. Ana uga sawijining jinis bebener kang diparingaké kanggo sawijining mangsa wektu tartamtu. Bebener-bebener iki sinebut “bebener saiki.”

Ana akèh kayektèn sing aji banget kang kinandhut ana ing Sabdaning Allah, nanging “kayektèn saiki” iku kang dibutuhaké déning pasamuwan ing wektu iki. Aku wis weruh bebayané para utusan padha nyimpang saka pokok-pokok wigati saka kayektèn saiki, banjur mapan ngrembug bab-bab kang ora ngrancang kanggo manunggalké pasamuwan lan nucèkaké nyawa. Ing kéné Sétan bakal nggunakaké saben kaluwihan sing bisa kanggo ngrusak prakara iki.

“Nanging bab-bab kayata pasamuwan suci, ing gandhengané karo 2300 dina, pepakon-pepakoné Allah lan pracayané Gusti Yésus, pancen trep sanget kanggo nerangaké gerakan Advent ing jaman kapungkur lan nduduhaké apa kalungguhan kita saiki, netegaké pracayané wong-wong kang mangu-mangu, lan maringi kastemenan tumrap mangsa ngarep kang mulya. Iki, kaya kang kerep dakdeleng, iku prakara-prakara pokok kang kuduné dadi panggonan para utusan anggoné ngrembag.” Early Writings, 63.

Para Adventis asring migunakaké pethikan iki kanggo nyingkiri apa sing satemené diandharaké déning pethikan mau. Wong-wong mau ndhawuh yèn kabèh sing kudu ditekanaké ing pesen-pesen kita bab “kayektèn saiki” iku mung papan suci, 2300 dina, angger-angger, lan percaya marang Gusti Yésus. Wong-wong mau ngaturaké pratelan iki supaya nyingkiri apa sing wis dipratélakaké ngenani papat prakara iki.

Tujuan saka papat kayekten agung iki yaiku amarga iku wis “kasaguh sampurna kanggo nerangake gerakan Advent ing jaman kapungkur lan nedahake apa kalungguhan kita saiki, netepake percaya para kang mangu-mangu, lan maringi pepesthen tumrap mangsa ngarep kang mulya.” Papat piwulang kayekten saiki iki dipunrancang kanggo nedahake manawa wiwitan Adventisme (gerakan Advent ing jaman kapungkur) nggambarake pungkasan

Adventisme (kalungguhan kita saiki). Papat piwulang utama iku “kasaguh kanthi sampurna” kanggo nerangake asas manawa pungkasan digambarake dening wiwitan. Miturut pethikan ilham iki, iki yaiku “kayekten saiki” kang “saiki diperlokake déning pepanthan.”

Israèl kuna iku wiwitané Israèl, lan Israèl modhèren iku pungkasané. Israèl harfiah kuna dadi pralambang tumrap umat Advent Dina Kaping Pitu wiwit wektu pungkasan ing taun 1798, nganti tekan hukum dina Minggu. Sadurungé rawuhé Kristus kang kapisan, “bebener saiki” ora katon déning wong-wong Yahudi, amarga padha wuta (Laodikia) déning gumantungé marang adat lan tradhisi.

“Kula kepéngin mangertos wekdal ingkang kita gesangi. Kita mboten namung setengah mangertos punika. Kita mboten namung setengah nampi punika. Manah kula gumeter wonten ing salebeting kula nalika kula mikiraken mêngsah kados pundi ingkang kedah kita adhepi, lan sepinten kirangipun kasiyapan kita kanggé ngadhepi piyambakipun. Pacobanipun para putraning Israèl, lan sikapipun sadèrèngipun rawuhipun Kristus ingkang kapisan, sampun kapratelakaken wonten ing ngajeng kula malih lan malih kanggé nedahaken kahanan umatipun Gusti Allah wonten ing pengalamanipun sadèrèngipun rawuhipun Kristus ingkang kaping kalih—kados pundi satru punika ngupadi saben kalodhangan kanggé ngrebut pangwasaning pikirannipun tiyang Yahudi, lan ing dinten punika piyambakipun ugi ngupadi mbutaaken pikirannipun para abdinipun Gusti Allah, supados piyambakipun boten saged mbedakaken bebener ingkang aji.” Selected Messages, buku 2, 406.

Miturut rujukan kita sabanjuré, wong Yahudi wis kelangan pangrasa marang “bebener asli saka Allah,” lan bebener asli iku tumrap wong Yahudi yaiku sajarah bab panylametan saka Mesir. Sajarah panylametan iku dadi bebener asli tumrap wong-wong mau, yaiku bebener sing padha dipréntah supaya diwulangaké marang anak-anaké tumeka ing turun-temurun. Wong-wong mau wis gagal, kaya dene Adventisme uga wis gagal. Supaya bisa ngetingalaké bebener marang wong Yahudi sing kawuta, Gusti Yesus nempatake bebener mau ana ing sajroning sawijining kerangka.

“Ing jamané Sang Juru Slamet, wong Yahudi wis nutupi pepanggihaning kayektèn kang aji banget nganggo reruntuhan tradhisi lan dongèng, nganti ora bisa mbedakaké endi kang bener lan endi kang palsu. Sang Juru Slamet rawuh kanggo nyingkiraké reruntuhan pamitados lan kaluputan kang wis suwé dielu-eluk, lan kanggo mapanakaké pepanggihaning Sabdaning Allah ana ing pigura kayektèn. Menawa Sang Juru Slamet rawuh marang kita saiki kaya Panjenengané nate rawuh marang wong Yahudi, Panjenengané bakal kedah nindakaké pakaryan kang padha, yaiku nyingkiraké reruntuhan tradhisi lan upacara. Wong Yahudi kaganggu banget nalika Panjenengané nindakaké pakaryan iki. Wong-wong mau wis kelangan pandelengan marang kayektèn Allah kang asli, nanging Kristus ndadèkaké iku katon manèh. Iku dadi pakaryan kita kanggo mbébasaké kayektèn-kayektèn Allah kang aji banget saka pamitados lan kaluputan.”

“Kayektèn-kayektèn kang mulya wis kaurug nganti ora katon, lan wis dipudharaké pepadhangé sarta digawe ora narik kawigatèn déning kasalahan lan tahayul. Gusti Yésus nglairaké pepadhanging Allah, lan ngetokaké padhang kang éndah saka kayektèn ana ing sakabèhé kamulyan ilahiné. Pikirané wong-wong kang jujur kapenuhan rasa kagum. Atiné katarik déning rasa tresna kang suci marang Panjenengané kang ngetokaké permata-permata kayektèn lan mameraké iku marang pangertèné.”

“Bangsa Yahudi mangertosi sawarnaning bebener, lan mulangaken sawatawis bagéan saking Sabdaning Allah; nanging piyambakipun boten mangertosi jangkahing Hukum Allah ingkang amba lan jero. Kristus nyirnakaken reregeding tradhisi, lan mratelakaken inti sejati saha manahipun ancas-ancas Allah. Nalika Panjenengané nindakaken mekaten, wong-wong mau dados nesu ngantos boten kendhat. Wong-wong mau nyebaraken pawartos palsu saking satunggal kitha dhateng kitha sanèsipun bilih Kristus ngrusak pakaryaning Allah. Nanging nalika Gusti Yesus nyingkiraken tata-cara ingkang lawas, Panjenengané mulihaken malih bebener-bebener ingkang lawas, kanthi nempataken sadaya punika wonten ing rerangkèn bebener. Panjenengané nyarasaken lan ngraketaken punika sadaya, saéngga dados satunggaling sistem bebener ingkang pepak lan simetris. Punika pakaryan ingkang katindakaken déning Juru Wilujeng kita; lan sapunika, punapa ingkang badhé kita tindakaken? Punapa kita boten badhé makarya selaras kaliyan Kristus? Punapa kita badhé dipréntah déning omongan-omongan ingkang namung kabar? Punapa kita badhé nglilakaken pangangen-angen kita piyambak ndhelikaken padhanging Allah saking kita? Kita kedah maos kanthi temen, mirengaken kanthi pangertosan, lan mulangaken dhateng tiyang sanès ugi prekawis-prekawis ingkang sampun kita sinaoni. Kita kedah tansah ngelak lan ngraos luwe badhé roti panguripan, tansah ngupados toya gesang lan salju saking Libanon, supados kita saged nuntun umat dhateng toya gesang ingkang nyegeraken, toya ingkang adhem saking Sumbering bebener.” Review and Herald, 4 Juni 1889.

Nalika rawuhipun ingkang kapisan, Gusti Yesus “mulihaken malih kayektèn-kayektèn lami, kanthi mapanaken ing salebeting rerangkèn kayektèn. Panjenenganipun nyalarasaken lan nyawijèkaken kayektèn-kayektèn punika, dados satunggaling tata kayektèn ingkang pepak lan simetris.” Gusti Yesus migunakaken sajarah wiwitanipun Israèl kuna supados netepaken malih kayektèn-kayektèn lami punika, lan Panjenenganipun nindakaken kanthi nyalarasaken kayektèn-kayektèn wau (miturut topik) lan nyawijèkaken dados satunggal (kanthi sejajar, baris ing nginggil baris). Panjenenganipun nindakaken punika kanthi ancas mbébasaken tiyang-tiyang Yahudi saking adat lan tradhisi ingkang sampun ndadosaken wuta. Sajarah punika inggih punika sajarah pungkasanipun Israèl harfiah.

Adventisme saweg mbaleni sajarah pungkasaning Israèl kuna, lan kerangka kanggo mapanaké kayektèn supaya mbusak wutaning Laodikia saka tradhisi lan adat kabèh dipunlampahi sapunika kados nalika Kristus sesrawungan kaliyan tiyang-tiyang Yahudi. “Kasunyatan-kasunyatan lawas” kedah dipunpasang wonten ing “kerangka” kayektèn, supados nglumpukaké garis-garis ramalan bebarengan kaliyan garis-garis ramalan sanèsipun, “baris demi baris” kanthi sajajar, kanggé ancas saged mbébasaké satunggaling

Laodikia saking wutanipun. Kristus punika tuladha kita, ing sadaya prakawis.

Ana kayekten-kayekten ing Kitab Suci kang kaidentifikasi minangka doktrin, lan “ana akeh kayekten kang endah,” nanging uga ana “kayekten saiki” kang minangka “ujian tumrap umat” saka “generasi” kang urip nalika kayekten iku kawedharaké. Miturut profètis, prakara iki dumadi ing generasi kaping papat Adventisme, lan “kayekten saiki” “kang dadi ujian kanggo generasi iki” dudu ujian kanggo generasi-generasi wiwitan Adventisme.

“Ing Kitab Suci ana sawatara prakara kang angel dimangertèni lan kang, miturut tembungé Pétrus, dipun-pèngkok déning wong-wong kang ora sinau lan ora mantep tumuju marang karusakané dhéwé. Ing gesang punika kita mbokmenawa boten saged nerangake teges saben pérangan Kitab Suci; nanging boten wonten pokok-pokok kayekten praktis ingkang wigati kang bakal kasamun déning pepetenging wewadi. Nalika wekdalipun rawuh, miturut panguwaosing pangreksanipun Allah, donya badhé dipun-ujì lumantar kayekten kangge wekdal punika, pikiraning manungsa badhé dipun-gugah déning Rohipun supados nliti Kitab Suci, malah kanthi pasa lan pandonga, nganti sesambungan demi sesambungan dipun-golèk lan dipun-gandhèngaké dados ranté kang sampurna. Saben kasunyatan kang langsung magepokan kaliyan kaslametaning jiwa badhé dipun-cethakaké kanthi cetha sanget, saéngga boten wonten siji waé kang prelu klentu utawi lumampah ing pepeteng.”

“Bareng kita wis ngetutaké runtutan ranté ramalan, kayektèn kang kababar kanggo jaman kita wis katon kanthi cetha lan wis diterangaké. Kita tanggung jawab marang hak-hak istimewa kang kita tanpa lan marang pepadhang kang madhangi dalam kita. Wong-wong kang urip ing turunan-turunan biyèn padha tanggung jawab marang pepadhang kang diparengaké madhangi wong-wong mau. Pikirané padha diolah ngenani manéka péranganing Kitab Suci kang nguji wong-wong mau. Nanging wong-wong mau ora mangertèni kayektèn-kayektèn kang kita mangertèni. Wong-wong mau ora tanggung jawab marang pepadhang kang ora diduwèni. Wong-wong mau nduwèni Kitab Suci, kaya kita uga nduwèni; nanging wektu kanggo kabukakné kayektèn mirunggan gegayutan karo adegan-adegan panutuping sajarah bumi iki dumadi ana ing antarané turunan-turunan pungkasan kang bakal urip ana ing bumi.

“Kasunyatan-kasunyatan kang mirunggan wis dicocogake karo kaananing turun-temurun miturut kahanane ing saben mangsa. Bebener jaman saiki, kang dadi sawijining pacoban tumrap umat ing generasi iki, dudu pacoban tumrap umat ing generasi-generasi kang wis suwe kepungkur. Saupama pepadhang kang saiki madhangi kita bab Sabat ing pepakon kaping papat wis kaparingake marang generasi-generasi ing mangsa kapungkur, Gusti Allah mesthi nyekel wong-wong mau tanggung jawab tumrap pepadhang iku.” Testimonies, jilid loro, 692, 693.

Kanggo wong-wong kang mbokmenawa kepéngin nyélaki yèn ana patang generasi ing sajarah Adventisme, aku bakal nuding marang Tabel-tabelé Habakuk. Cara kang prasaja banget kanggo mangertèni kasunyatan iki yaiku yèn jeneng Laodikia tegesé sawijining umat kang diadili. Wiwitan Adventisme ngumumaké kabukane pangadilan, lan pungkasan

Adventisme ngumumaké panutupané pangadilan. Panutupan pangadilan iku kalakon ing generasi katelu lan kapapat.

Sira aja gawé reca pepahat kanggo awakira, utawa rerupan apa waé kang ana ing langit ing dhuwur, utawa kang ana ing bumi ing ngisor, utawa kang ana ing banyu ing sangisoring bumi: sira aja sujud nyembah marang iku, lan aja ngibadahi iku; amarga Aku, Pangéran Allahmu, iku Allah kang cemburu, kang ndhawahake paukuman saka kaluputané para bapa marang anak-anaké tekan turun kaping telu lan kaping papat tumrap wong-wong kang sengit marang Aku; lan kang nduduhaké sih-rahmat marang èwonan wong, yaiku wong-wong kang tresna marang Aku lan netepi pepakon-Ku. Pangentasan 20:4–6.

Ing pungkasaning pangadilan, generasi pungkasan Adventisme Laodikia (umat sing diadili) bakal diadili lan dimuntahaké metu saka tutuking Gusti, kaya déné Israèl kuna nalika karusakané Yérusalèm. Doktrin-doktrin Kitab Suci iku kabeneran-kabeneran, lan uga ana kabeneran-kabeneran pangujian, sarta ana uga kabeneran saiki. Kabeneran saiki tansah dadi kabeneran pangujian, nanging iku mratandhani sawijining kabeneran pangujian kang dirancang kanthi mligi kanggo generasi sing lagi urip ing wektu iku. Nanging satemené prakara iku, luwih kamungkinan yèn samubarang kabeneran saka Sabdaning Allah sing kita pilih kanggo ditampik, iku wus dadi kabeneran pangujian sing nembe kita gagali.

Gusti Yésus punika Sabdaning Allah, lan Panjenenganipun punika kayektèn. Panjenenganipun maringi pirsu dhateng Pilatus bilih sebabipun Panjenenganipun “rawuh” “ing donya” punika, inggih kanggé “maringi paseksi tumrap kayektèn,” lan bilih saben wong ingkang mireng swantenipun, “asalipun saking kayektèn.” Tembung “kayektèn” ingkang dipunwicarakaken déning Pilatus lan Yésus punika asalipun saking satunggaling tembung Ibrani ingkang dipunterjemahaken dados “truth” lan kapanggih kaping satus kalih dasa pitu wonten ing Prajanjian Lawas. Tembung Ibrani punika (H571) dipunterjemahaken dados manéka warna tembung Inggris, nanging wonten kaping sangang dasa kalih dipunterjemahaken dados “truth” wonten ing Prajanjian Lawas. Punika salah satunggaling tembung ingkang gadhah kakiyatan ingkang saestu jero lan ageng, ing kathah tataran.

Tembung sing dipunjarwakaken dados “kasunyatan” ing Prajanjian Lawas kapérang saking tigang aksara Ibrani, lan wonten ing aksara Ibrani, saben aksara gadhah tegesipun piyambak, saéngga tembung ingkang kabentuk saking aksara-aksara punika nyawijèkaken makna gabungan saking saben aksara kanggé ngasilaken teges pungkasaning tembung punika. Tembung “kasunyatan” kabangun saking tigang aksara Ibrani, yaiku aksara kapisan saking abjad Ibrani, satunggal aksara ing tengah, lan aksara pungkasan saking abjad Ibrani. “Kasunyatan” ing Prajanjian Lawas dipunlambangaken déning aksara kapisan lan aksara pungkasaning abjad, kanthi satunggal aksara ing tengah!

Puniki tegesipun “aturan sebutan kapisan” miturut Kitab Suci. Kaping pisan satunggaling subyek dipunwedharaken punika minangka rujukan ingkang paling wigati tumrap tembung punika, ingkang kados wiji, lan ing salebetingipun ngemot sadaya DNA ingkang dipunbetahaken kangge ngasilaken sadaya cariyosipun. Rujukan ingkang kaping kalih paling

wigati wonten ing “aturan sebutan kapisan” punika inggih referensi pungkasan, awit wonten ing ngriku sadaya cariyos ingkang medal ing antawisipun wiwitan lan pungkasan kaiket dados satunggal. “Ing Wahyu sedaya kitab wonten ing Kitab Suci kepanggih lan pungkasanipun wonten ing ngriku,” lan Wahyu punika kitab pungkasan saking Kitab Suci.

Tembung Ibrani “truth” ingkang kita rembag menika dipunwiwiti kanthi aksara “Aleph”, aksara ingkang kaping tigalas inggih menika “Mem”, lan aksara kaping kalih dasa kalih saha ingkang pungkasan inggih menika “Tav.” Mesthi kemawon, wonten manéka warni nuansa ing definisi aksara-aksara menika gumantung dhateng ahli basa pundi panjenengan nyuwun katrangané, nanging definisi umumipun saèstu maringi katerangan ingkang migunani.

א (Aleph): Huruf kapisan ing aksara Ibrani, lan asring dipungayutaken kaliyan kasatunggalan, sarta nglambangaken kaallahan lan kalanggengan, nyimbolaken sesambetan antawisipun Allah lan titah.

מ (Mem): Aksara kaping telulas ing abjad Ibrani lan asring digandhengake karo banyu.

ת (Tav): Aksara pungkasan ing alfabet Ibrani, lan ngemu teges “tetenger” utawa “tandha.” Aksara iki asring digandhengake karo gagasan ngenani kasampurnan utawa “segel”ing titah. Ing basa Ibrani kuna, aksara Tav wujud kaya salib.

Tembung Ibrani sing dipunjarwakaken dados “bebener” ingkang kita rembag punika kadadosan saking tigang aksara, ingkang bebarengan nglambangaken Injil langgeng. Menapa? Prakawis punika gampang dipunmangertosi menawi panjenengan mangertos bilih pawartosipun telung malaékat punika Injil langgeng. Prakawis punika saged dipunmangertosi amargi tegesipun tigang aksara punika nglambangaken pawartosipun telung malaékat.

Malaékat kapisan ing Wahyu patbelas nengenaké Injil langgeng lan banjur dhawuh marang saindenging jagad supaya “wedi marang Allah” lan ngluhuraké Panjenengané lumantar nyembah marang Sang Pencipta. Tegesing (Aleph), kang kapisan saka telung aksara mau, yaiku “Allah kang Ilahi lan Langgeng, lan minangka Penciptaing manungsa, Allah kang kuduné diwedèni kanthi pakurmatan lan disembah déning manungsa.”

Aleph nggambarake pawarta malaékat kapisan.

Pesené malaékat kapindho nimbali manungsa supaya metu saka Babil, nandhani nalika Roh Suci kaparingaké kanthi kawutahaké, lan netepaké pambrontakané Babil. Pangertèn saka (Mem) kagandhèngaké karo banyu, (lambang saka kawutahané Roh) lan iku minangka aksara nomer telulas ing alfabet, dené angka telulas minangka lambang pambrontakan, mula kanthi mangkono mratandhani Babil. Mem makili pesené malaékat kapindho.

Malaékat katelu ngélingaké manungsa supaya aja nampani tandha kéwan mau, nélakaké ana rong golongan wong sing nyembah lan bebenduné Allah. Tegesing (Tav) yaiku yèn iku nglambangaké sawijining “tandha,” (tandhané kéwan) lan uga nglambangaké segeling titahing jagad (segelé Allah). Wujuding aksara iku dhéwé kaya salib. Tav nglambangaké

pekabarané malaékat katelu.

“Apa meteréné Gusti Allah kang gesang, kang dipasang ana ing bathuké umaté? Iku sawijining tandha kang bisa diwaca déning para malaékat, nanging ora déning mripat manungsa; amarga malaékat kang ngrusak kudu ndeleng tandha panebusan iki. Pikiran kang pinter wis weruh tandha salibé Kalvari ana ing para putra lan putri angkaté Gusti. Dosané pelanggaran marang angger-anggeré Gusti Allah wis disingkiraké. Wong-wong mau ngagem sandhangan mantèn, lan padha mituhu sarta setya marang sakehing pepakoné Gusti Allah.

“Gusti ora bakal maringi pangapura marang wong-wong sing padha mangerténi kayekten manawa ing tembung lan panggawé padha ora mituhu marang dhawuh-dhawuh Panjenengané.” Maranatha, 243.

Tembung Ibrani sing dipunjarwakaken dados “kayekten” kapérang saking tigang aksara, ingkang saben-saben gadhah tegesipun piyambak. Tigang teges punika ugi dados tegesipun pekabaranipun para malaékat tigang. Ugi punika dados tegesipun pekabaran malaékat kapisan, awit pekabaran malaékat kapisan punika inggih pesen ing wiwitanipun Adventisme lan pekabaran malaékat kaping tiga punika inggih pesen ing pungkasanipun Adventisme. Amargi Gusti Yesus nglambangaken pungkasan kanthi wiwitan, malaékat kapisan ngasta sadaya pratandha profètis saking pekabaran malaékat kaping tiga. Kanthi mekatan, tegesipun tigang aksara Ibrani punika dados pralambang boten namung tumrap pekabaran malaékat kaping tiga, nanging ugi dados pralambang tumrap pekabaran malaékat kapisan.

Yokanan ing Wahyu dipréntah supaya nulis prakara-prakara kang nalika semana ana, lan kanthi mangkono dheweke bebarengan uga bakal nulis prakara-prakara kang bakal ana ing tembé. Dhèwèké nyathet wiwitan kanggo njlentrehake pungkasan. Kanthi teges tanpa samar, para Advent Hari Ketujuh wis diparingi pawartos supaya nyinaoni lan martakaké piwulangé kaum Millerit, yaiku piwulangé malaekat kapisan. Ing nyinaoni lan martakaké kayektèn-kayektèn mau lan sajarah mau, kita bakal martakaké piwulangé malaekat katelu lan mbalèni sajarahé malaekat kapisan.

“Gusti Allah boten maringi kita sawijining pesen enggal. Kita kedah martakaké pesen ingkang ing taun 1843 lan 1844 sampun nggawa kita medal saking gréja-gréja sanès.” Review and Herald, 19 Januari 1905.

“Kabèh piwulang kang kaparingaké wiwit taun 1840–1844 kudu saiki dipratélakaké kanthi kakuwatan, amarga ana akèh wong kang wis kelangan pandomé. Piwulang-piwulang iku kudu digawa marang kabèh gréja.” Manuscript Releases, jilid 21, 437.

“Bebener-bebener kang kita tampa ing taun 1841, ‘42, ‘43, lan ‘44 saiki kudu disinau lan diwartakake.” Manuscript Releases, jilid 15, 371.

“Pangéling-éling iku wus teka: Ora kena ana apa waé kang diidinaké mlebu sing bakal ngganggu dhasaring pracaya sing wis kita bangun wiwit pesen iku teka ing taun 1842, 1843, lan 1844. Aku ana ing sajroning pesen iki, lan wiwit wektu kuwi aku wis ngadeg

ana ing ngarsaning jagad, setya marang pepadhang sing wis diparingaké Gusti Allah marang kita. Kita ora duwe ancas nyingkiraké sikil kita saka panggonan dhasar kang wis dadi papan teteg kita nalika saben dina kita ngupaya marang Gusti kanthi pandonga kang temenan, nggolèki pepadhang. Apa kowé mikir yèn aku bisa ninggalaké pepadhang sing wis diparingaké Gusti Allah marang aku? Pepadhang iku kudu dadi kaya Gunung Watu Langgeng. Iku wis nuntun aku wiwit wiwitan diparingaké.” Review and Herald, 14 April 1903.

Pawarta malaékat kang kawitan lan sajarah nalika pawarta iku kapratélakaké iku saajar lan njlèntrèhaké sajarah kita ing jaman saiki—kanthi sawatara pangecualènan profètis. Loro-loroné sajarah mau uga diprayogakaké déning telung aksara kang digunakaké déning Sang Ahli Basa Ilahi kanggo mbentuk tembung “truth.” Lan tembung “truth” iku nggambaraké Injil langgeng.

Sajarah para Millerit ing wiwitané Adventisme nggambarake malaékat kapisan, lan sajarah ing pungkasané Adventisme kang digambarake déning malaékat katelu iku minangka sajarah-sajarah kang sejajar, nanging ngemu sawatara bedaning prakara.

Malaékat kapisan ngumumaké pambukaning pangadilan lan malaékat katelu ngumumaké panutuping pangadilan. Struktur kenabian kang dadi dhasar kabukane sajarah Adventisme iku padha persisé, becik ing sajarah wiwitané maupun ing pungkasané. Salah siji saka loro pucuk iku bisa kabuktèkaké ngetutaké telung langkahé telung malaékat mau nalika padha dumunung ing sajarah. Lan telung malaékat mau uga telung aksara mau. Mulané, runtutan kedadéan kenabian ing loro pucuk Adventisme iku adhedhasar telung langkahé telung malaékat, yaiku pratandha-pratandha dalan kang uga digambaraké déning telung aksara Ibrani mau kang mbentuk tembung “truth.”

Alpha iku wiwitané Adventisme, Omega pungkasané Adventisme, lan aksara sing ana ing tengah, yaiku aksara kaping telulas, kanthi mangkono nandhakaké pambrontakané Adventisme wiwit saka wiwitané nganti tekan pungkasané.

Kita kaparingan piwulang ngenani ing ngendi dalané Allah ana:

Dalem Paduka wonten ing pasucèn, dhuh Allah: sinten ta Allah ingkang ageng kados Allah kita? Mazmur 77:13.

Ing pasucèn kita manggih bilih dalanipun Allah punika sami kaliyan tigang langkah ingkang sami kaliyan pekabaraning para malaékat tigang. Ing plataran, wedi marang Allah nuntun tiyang supados nyaosaken kurban lan nggayuh pambeneran. Ing Papan Suci, panyucekan kawejangan lumantar gesang pandonga ingkang dipunlambangaken déning mesbèh menyan, gesang sinau ingkang dipunlambangaken déning méja roti sajian, lan gesang paladosan ingkang dipunlambangaken déning kaki dian. Papan Ingkang Mahal Suci nglambangaken pangadilan. Nalika kita gadhah wedi marang Allah kados ingkang dipunlambangaken wonten ing pekabaran malaékat kapisan, kita ngupados pambeneran wonten ing sikiling salib, ing plataran. Nalika kita sampun dipunbeneraken (dipunadosaken leres), kita lumampah wonten ing kawarasaning gesang enggal ingkang kasucekaken (tuwuhing

kasucèn) kados ingkang dipunlambangaken déning Papan Suci. Papan Suci nglambangaken pakaryaning tiyang Kristen kados ingkang kaleksanan déning para Millerit nalika pekabaran malaékat kaping kalih katuntun déning Pambengoking Tengah Wengi. Kanthi sampun dipunbeneraken lan dipunsucekaken, kita kapracaya sampun siyap tumrap pangadilan ingkang dipunlambangaken déning Papan Ingkang Mahal Suci. Tigang langkah pasucèn, ingkang antawisipun nglambangaken tigang istilah teologis—pambeneran, panyucekan, lan kamulyakaken—lan ugi nglambangaken pekabaraning para malaékat tigang, lan mesthi ugi nglambangaken pekabaran malaékat kapisan lan mesthi ugi nglambangaken tigang aksara ingkang dipunginakaken kanggé mbentuk tembung “truth.”

Ing plataran pasucèn, kita uga nemokaké katelu undhak-undhakan mau. Undhak-undhakan kapisan mlebu ing pasucèn kudu nggambaraké undhak-undhakan pungkasan saka pasucèn, kaya déné malaékat kapisan saajar karo malaékat katelu. Undhak-undhakan kapisan ing plataran yaiku nyembelèh kurban pisungsung, sing makili pambeneran. Undhak-undhakan kapindho yaiku bokor pambasuhan, ing ngendi lemak (dosa) disingkiraké lan pisungsung iku diresiki sadurungé undhak-undhakan pungkasan. Banyu saka bokor pambasuhan iku minangka ciri khas saka undhak-undhakan kapindho. Undhak-undhakan katelu yaiku kurban obongan sing sejatiné, kang dadi pralambang Kristus ana ing salib, ing ngendi pangadilan kalaksanakake. Katelu undhak-undhakan sing padha iku ana ing undhak-undhakan kapisan saka pasucèn, kaya déné katelu undhak-undhakan sing padha uga ana ing pekabaran malaékat kapisan. Prinsip alfa lan omega ana ing sajroning pasucèn, kaya déné ana ing pekabaran telung malaékat, lan kaya déné ana ing aksara-aksara kang mbentuk tembung “truth.”

Ramalan 2300 taun nduwèni struktur kang padha. Ramalan iku diwiwiti kanthi telung dhawuh lan dipungkasi nalika tekané pekabaran malaékat katelu ing tanggal 22 Oktober 1844. Ramalan iku ngaturaké limang garis ramalan, lan sajarah ing wiwitan ramalan 2300 taun iku makili sajarah pungkasaning saben siji saka limang ramalan mau. Wiwitan lan pungkasan saka ramalan 2300 taun kang jangkep iku nduwèni telung dhawuh, lan ramalan iku dipungkasi kanthi telung pekabaran.

Wiwitaning wangsit ing taun 457 SM kalampahan ing mangsa kang nggegirisi lan maringi dalam tumrap wong Yahudi supaya padha bali lan mbangun maneh Padaleman Suci lan kutha. Cocog karo ramalan iku, 49 taun sawisé pakaryan kang diwiwiti ing taun 457 SM, pakaryan iku rampung ing mangsa kang nggegirisi. Wiwitaning 49 taun iku nggambarake pungkasaning 49 taun iku.

457 SM nandhani wiwitaning wangsit sing ngenali pangurapané Kristus nalika Panjenengané kabaptis. Pangurapané mau nandhani wiwitaning pakaryan Panjenengané anggone nglumpukaké sawijining umat supaya dadi warga Yerusalem Anyar, dudu Yerusalem Lawas, kaya dene Israèl kuna padha diklumpukaké kanggo mbangun manèh Yerusalem kang sajatiné ing taun 457 SM.

457 SM uga nandhani wiwitaning wangsit kang netepake kapan Kristus bakal kasalib. Sister White nyelarasake sajarahing salib karo Kacewa Ageng tanggal 22 Oktober 1844, lan piyambakipun uga nyelarasake sajarahing nyabrang Segara Abang karo Kacewa Ageng. Ing 457 SM ana kacewa kang dados pralambang tumrap kacewane tiyang Ibrani ing Segara Abang, Kacewa Ageng tumrap para Adventis, kacewane para murid ing salib, lan kacewane Ezra ing 457 SM.

“Ezra wis ngarep-arep yèn wong akèh bakal bali menyang Yérusalèm, nanging cacahé wong sing nanggapi panggilan iku sithik banget lan nguciwakaké. Akèh wong sing wis duwé omah lan tanah ora nduwé karep kanggo ngurbanaké kagungan-kagungan mau. Wong-wong mau tresna marang urip sing kepénak lan nyaman, sarta wis rumangsa cukup marem kanggo tetep manggon ing kono. Tuladha wong-wong mau dadi alangan tumrap wong liya sing satemené bisa uga milih nggabungaké nasibé karo wong-wong sing lagi maju kanthi iman.” Prophets and Kings, 612.

Taun 457 SM uga nandhani wiwitaning wangsit kang nemtokake kapan Israel kuna bakal dipegat déning Allah lan Injil bakal digawa marang bangsa-bangsa liya, minangka pratandha pungkasaning sawijining mangsa pangluputan khusus suwéné 490 taun mligi tumrap Israel kuna. Mulané, taun 457 SM nandhani wiwitaning mangsa pangluputané, lan taun 34 M nandhani pungkasaning mangsa pangluputané, minangka pralambang yèn mangsa pangluputané Adventisme wiwit ing taun 1844 lan bakal mungkasi ing angger-angger dina Minggu.

Ana sawetara wangsit wektu internal liyane ing sajroning wangsit 2300 taun, nanging kabeh mau ngasta tandha Alpha lan Omega. Wiwitané nggambarake pungkasané.

Penting dipunmangertosi bilih Israel kuna dipundadosaken minangka panyimpening angger-anggering Allah, lan Israel modern dipundadosaken boten namung minangka panyimpening angger-anggeripun, nanging ugi minangka panyimpening ramalan-ramalanipun. Nalika Pangéran ngadani prajanjian kaliyan Israel kuna, Panjenenganipun ndadosaken wong-wong mau minangka panyimpening Sepuluh Préntah kados ingkang kaserat wonten ing kalih loh watu. Nalika Panjenenganipun ngadani prajanjian kaliyan Israel modern ing sajarah Millerite, Panjenenganipun ndadosaken wong-wong mau minangka panyimpening sabda ramalanipun kados ingkang kagambaraken ing kalih loh Habakuk, ingkang dipungambaraken déning bagan para pelopor taun 1843 lan 1850. Wiwitanipun Israel kuna nggambaraken wiwitanipun Israel modern.

“Gusti nimbali umat Israel, umat kagungané piyambak, lan misahaké wong-wong mau saka donya, supaya Panjenengané bisa masrahaké marang wong-wong mau sawijining kapitadosan suci. Panjenengané ndadèkaké wong-wong mau para panyimpening angger-anggeré; lan Panjenengané karsa lumantar wong-wong mau ngreksa ing antarané manungsa kawruh bab sarirané. Lumantar wong-wong mau pepadhanging swarga kudu sumunar metu marang papan-papan peteng ing bumi, lan sawijining swara kudu kaprunggu ngundang marang sakèhé bangsa supaya padha mratobat saka panyembahan brahalané lan ngabekti marang Gusti Allah kang gesang lan sejati.

“Manawa wong Ibrani iku setya marang kapitadosan sing dipasrahaké marang wong-wong mau, mesthiné padha bakal dadi kakuwatan ing donya. Allah bakal dadi pangayomané, lan Panjenengané bakal ngluhuraké wong-wong mau ngluwihi sakehing bangsa liyané. Kawicaksanan lan kayektèné bakal kababar lumantar wong-wong mau, lan wong-wong mau bakal katon cetha ana ing sangisoré pamaréntahané Panjenengané kang wicaksana lan suci minangka tuladha kaunggulan pamaréntahané ngungkuli saben wujud brahala. Nanging wong-wong mau ora netepi prejanjiané karo Allah. Wong-wong mau ngetutaké pakulinan nyembah brahala saka bangsa-bangsa liya; lan tinimbang ndadèkaké asmaning Sang Nitahaké dadi pamuji ana ing bumi, malah digawa menyang panyawangan nistha.”

“Nanging karsaning Allah kudu kaleksanan. Kawruh bab kersanipun kudu kaparingaké marang jagad. Allah ngaturaké asta panindhesan marang umat kagunganipun, lan nyebaraken wong-wong mau minangka tawanan ana ing satengahing bangsa-bangsa. Ing kasangsaran, akèh ing antarané wong-wong mau padha mratobat saka panerakipun, lan padha ngupadi Sang Yehuwah. Mangkono, kasebar ing saindhenging nagara-nagaraning para kapidir, wong-wong mau nyebaraken kawruh bab Allah sejati.”

“Ing jaman iki, Gusti Allah wis nimbali pasamuwan-Né, kados dene Panjenengané nimbali Israèl jaman kuna, supaya madeg dados pepadhang ing bumi. Lumantar parang gedhé bebener,—pawartosing malaékat kapisan, kapindho, lan katelu,—Panjenengané wis misahaké satunggaling umat saking pasamuwan-pasamuwan lan saking donya, kanggé ndadosaké wong-wong mau mlebet ing caket suci kaliyan Panjenengané piyambak. Panjenengané wus ndadosaké wong-wong mau dados para panyimpening angger-angger-Né, lan wus masrahaké dhateng wong-wong mau kayektèn-kayektèn agenging ramalan kanggé mangsa iki. Kados wahyu-wahyu suci ingkang dipasrahaké dhateng Israèl jaman kuna, mekaten punika dados sawijining kapitadosan suci ingkang kedah dipunwartakaké dhateng donya.

“Ramalan nyatakaké yèn malaékat kang kapisan bakal nglairaké pawartané marang ‘saben bangsa, lan kaum, lan basa, lan umat.’ Pepéling saka malaékat kang katelu, kang dadi pérangan saka pawarta tikel telu sing padha iku, lan kang dadi pawarta kanggo mangsa iki, ora bakal kurang jembar panyebarané. Panji kang ana seratané, ‘Préntah-préntahing Allah lan pracaya marang Gusti Yésus,’ kudu diunggahaké dhuwur. Kakuwatan saka pawarta kapisan lan kapindho kudu saya dikuwataké ana ing pawarta katelu. Iki dilambangaké ing ramalan minangka kang diproklamasèkaké kanthi swara sora déning sawijining malaékat kang mabur ana ing satengahing langit, lan pawarta iku bakal narik kawigatèning jagad kabèh.”

“Pangancam kang paling nggegirisi sing tau kapratelakaké marang manungsa fana kaandhut ing pawarta malaékat katelu. Iku mesthi dosa kang nggegirisi, kang ndhatengaké bebenduning Allah tanpa campuran sih-rahmat. Nanging manungsa ora ditinggal ana ing pepeteng bab prakara wigati iki; pepeling marang panyembahan marang kéwan galak mau lan recané kudu diparingaké marang jagad sadurungé rawuhipun paukuman-paukumaning Allah, supaya saben wong bisa mangertèni apa

sababé paukuman-paukuman mau ditibakaké, lan supaya padha olèh kalodhangan kanggo oncat.” *Signs of the Times*, January 25, 1910.

Panggaweane rong loh minangka panggenepane Habakuk pasal loro iku uga dadi panggenepane sawetara wangsit.

Aku bakal ngadeg ana ing panggonanku jaga, lan manggon ana ing menara, lan bakal ngati-ati nyawang apa kang bakal dipangandikakake marang aku, lan apa kang bakal dakwangsuli nalika aku ditegor. Lan Pangeran Yehuwah mangsuli aku, lan ngandika, Tulisen wahyu iku, lan cethakna ana ing loh-loh, supaya wong kang maca bisa mlayu. Amarga wahyu iku isih kanggo wektu kang wis katetepake, nanging ing wekasan bakal muni lan ora bakal goroh; sanadyan katon suwe tekane, entenana iku; amarga temenan bakal kelakon, ora bakal nganti kelakoné kawonan.

Lah, nyawané kang gumunggung iku ora jejeg ana ing jeroné dhèwèké; nanging wong mursid bakal urip marga saka pracayané. Habakuk 2:1–4.

Panyusunan bagan pelopor taun 1843 lan bagan pelopor taun 1850 iku kalebu panggenapaning ramalan. Panaliten ngenani Tabel-tabel Habakuk maringi bukti kang lubèr kanggo prakara iki. Nanging, pérangan ing kitab Habakuk iku maringi sumbangan kang wigati tumrap titik iki ing rembagan kita.

“Aku wis weruh manawa bagan taun 1843 iku dipandhegani déning astané Pangéran, lan manawa iku ora kena diowahi; manawa angka-angka iku kaya sing dikersakaké déning Panjenengané; manawa asta-Né ana ing sandhuwuré lan ndhelikaké sawijining kaluputan ing sawetara angka mau, supaya ora ana wong siji waé sing bisa ndelengé, nganti asta-Né dipunangkat.” *Early Writings*, 74, 75.

Sawisé taun 1843, Gusti nuntun supaya digawe bagan liyane, nanging bagan kang kapisan (1843) ora kena diowahi, kajaba lumantar inspirasi.

“Aku weruh yèn kayektèn iku kudu dipathèkké kanthi cetha ana ing papan-papan, yèn bumi lan kabèh isiné iku kagungané Gusti, lan yèn sarana kang perlu aja nganti diéman kanggo njlentrehaké iku kanthi cetha. Aku weruh yèn bagan lawas iku katuntun déning Gusti, lan yèn ora siji tokohé waé kena diowahi kejaba lumantar inspirasi. Aku weruh yèn tokoh-tokoh ana ing bagan iku kaya kang dikersakaké déning Allah, lan yèn asta-Né ana ing sandhuwuré lan ndhelikaké sawijining kaluputan ana ing sawetara tokoh, supaya ora ana wong kang weruh iku nganti asta-Né dipundhut.” *Spalding and Magan*, 2.

Nalika manggon bebarengan karo Sedulur Nichols (sing gawé bagan taun 1850), ing wektu panjenengané nyusun bagan mau, Sedulur White ngandika yèn panjenengané weruh bagan taun 1850 ana ing Alkitab.

“Aku weruh yèn Gusti Allah ana ing panyebaran bagan déning Sadulur Nichols. Aku weruh yèn ana sawijining wangsit bab bagan iki ing Kitab Suci, lan manawa bagan iki kacawisaké kanggo umaté Gusti Allah, manawa bagan iki cekap kanggo siji wong, mula kanggo liyané uga mangkono, lan manawa ana siji wong mbutuhaké bagan anyar sing

digawé ing ukuran sing luwih gedhé, kabèh wong padha mbutuhaké iku kanthi padha gedhéné.” Manuscript Releases, volume 13, 359.

Habakuk wis diprentah, “Tulisna wahyu iku, lan cethakna ana ing loh-loh.” Loro loh Habakuk iku dadi pralambang saka prejanjian sing katetepaké déning Allah karo Adventisme nalika Panjenengané ndadèkaké wong-wong mau panyimpening pitedah-pitedah Nabi-Nya, kaya déné nalika Panjenengané lumebu ing prejanjian karo Israèl kuna lan maringaké loro loh angger-anggering Torèt sarta tanggung jawab supaya dadi panyimpening angger-angger iku. Nanging Habakuk mbedakaké rong golongan wong sing nyembah gegayutan karo loh-loh sing kudu njlentrehaké wahyu iku kanthi cetha. Golongan siji, yaiku wong-wong kang “nyawané kumingsun” lan “ora jejeg,” lan golongan sijiné manèh, yaiku wong-wong sing kasebut minangka “wong mursid” kang “bakal urip marga saka pracayané.”

Konteksé Habakkuk nerangaké yèn wong-wong kang kabeneraké iku urip déning pracaya kang dhasaré Sabda kenabian, kaya dene diwujudaké déning loro loh watu, mula wong-wong kang ora kabeneraké wis nampik wiwitané Adventisme. Bab kang arep dakwedharaké dhedhasar sawijining pethikan sing wis tau kita rembug sawetara wekdal kapungkur. Mangkéné swarané:

“Nanging prakara-prakara kaya panggonan suci, gegayutan karo 2300 dina, pepakoning Allah lan pracayané Gusti Yésus, iku saestu trep banget kanggo nerangaké obahing Advent ing jaman kapungkur lan nedahaké apa kaanan kita saiki, netepaké pracayané wong-wong kang mangu-mangu, lan maringi kasantosan bab mangsa ngarep kang mulya. Iki, wis bola-bali dakdeleng, minangka prakara-prakara pokok kang kuduné dadi bab kang dilereni déning para utusan.” Early Writings, 63.

Kita nembe waé nyemak manèh kabèh papat bebener iki; papan suci, 2300 dina, pepakoné Allah, lan pracayané Gusti Yesus. Kita wis nempataké papat bebener iki kabèh ing sajroning rerangka bebener sing “diitung kanthi sampurna kanggo njlentrehaké gerakan Advent biyèn lan nuduhaké apa ta kalungguhan kita ing jaman saiki.” Rerangka iku yaiku “aturan panyebutan kapisan,” iku tandha astané Alfa lan Omega, lan iku rerangka bebener, awit tembung “bebener” ngandhut tandha asta sing padha persis karo papat bebener mau kabèh sing diarani “bebener saiki” kang dirancang kanggo njlentrehaké wiwitané Adventisme.

Saupama ora ana apa-apa manèh, iki ateges yèn tembung kang dijarwakaké dadi “bebener” kang lagi kita rembug iku minangka rerangkèning Injil langgeng, lan minangka rerangkèn tumrap pekabaran pepènget pungkasan, lan minangka rerangkèning pekabarané malaékat katelu, lan minangka pérangan gedhé saka Wahyué Gusti Yésus Kristus.

Pesen pepènget pungkasan kang kaawakaké minangka Wahyu Yesus Kristus ing telung ayat kapisan saka Wahyu pasal siji, dipasaksèkaké kaping pindho ing pungkasaning kitab Wahyu. Pungkasaning Wahyu mènèhi paseksi bab ayat-ayat kapisaning Prajanjian Lawas lan uga ayat-ayat pungkasaning Prajanjian Lawas. Kanthi papat rujukan mau, bisa disimpulaké, kanthi migunakaké paugeran ilahi bab mapanaké garis ramalan ing sadhuwuring garis

ramalan, yèn pesen pepènget pungkasan ana gegayutané karo sesambetané Sang Nitah marang titah-titahé. Iki ana gegayutané karo pangwaos nitahaké Panjenengané. Iki ana gegayutané karo carané pangwaos nitahaké Panjenengané diwarahaké marang pasamuwan-Né. Iki ana gegayutané karo sipat Kaketuhanan kang nandhani pungkasan kanthi wiwitan. Iki sawijining pesen kang rawuh sakdurungé nutuping mangsa kasempatan lan luwih akèh manèh. Manawa ditimbang bebarengan, iki nyaritakaké bab pangwaos nitahaké Gusti Allah! Lan sebutan kang kapisan bab pangwaos nitahaké Panjenengané ana ing wiwitaning Purwaning Dumadi pasal siji, wiwit ayat kapisan tekan pasal kapindho ayat telu.

Ing wiwitan Gusti Allah nitahaké langit lan bumi. Déné bumi durung kawangun lan isih suwung; lan pepeteng ana ing lumahing samodra jeru. Lan Rohing Gusti Allah nglayang ana ing lumahing toya.

Lan Gusti Allah ngandika, “Dadia pepadhang”; banjur pepadhang dadi ana. Lan Gusti Allah mirsa, manawa pepadhang iku becik; lan Gusti Allah misahake pepadhang saka pepeteng. Lan Gusti Allah maringi jeneng marang pepadhang iku Rina, lan pepeteng iku diarani Wengi. Mangkono sore lan éruk iku dina kang kapisan.

Lan Gusti Allah ngandika, “Anaa cakrawala ana ing tengahing banyu, lan iku mbedakna banyu saka banyu.” Gusti Allah banjur yasa cakrawala mau, sarta mbedakna banyu kang ana ing sangisoring cakrawala saka banyu kang ana ing sadhuwuring cakrawala; lan kelakon mangkono. Lan Gusti Allah maringi jeneng marang cakrawala mau, Langit. Lan dadi sore lan dadi esuk: iku dina kapindho.

Lan Gusti Allah ngandika, “Banyu ing sangisoring langit iku padha kaklumpukna ana ing sapanggonan, lan dharatan kang garing katonana”; lan dadi mangkono. Lan Gusti Allah maringi jeneng dharatan kang garing iku Bumi; dene kaklumpukane banyu-banyu iku sinebut Segara: lan Gusti Allah mirsa yèn iku becik. Lan Gusti Allah ngandika, “Bumi metokna suket, tetuwuhan kang ngasilaké wiji, lan wit-witan woh kang ngasilaké woh manut jinisé, kang wijiné ana ing jeroné dhewe, ana ing bumi”; lan dadi mangkono. Lan bumi metokaké suket, lan tetuwuhan kang ngasilaké wiji manut jinisé, lan wit-witan kang ngasilaké woh, kang wijiné ana ing jeroné dhewe, manut jinisé: lan Gusti Allah mirsa yèn iku becik. Lan dadi soré lan dadi éruk, iku dina katelu.

Lan Gusti Allah ngandika, “Anaa pepadhang ana ing cakrawala langit kanggo misahaké awan saka bengi; lan pepadhang iku dadia pratandha, lan kanggo mangsa-mangsa, lan kanggo dina-dina lan taun-taun; lan pepadhang iku dadia pepadhang ana ing cakrawala langit kanggo madhangi bumi”; lan kaya mangkono kelakoné. Lan Gusti Allah nitahaké loro pepadhang gedhé; pepadhang kang luwih gedhé kanggo mrentah awan, lan pepadhang kang luwih cilik kanggo mrentah bengi; Panjenengané uga nitahaké lintang-lintang. Lan Gusti Allah nempataké pepadhang-pepadhang mau ana ing cakrawala langit kanggo madhangi bumi, lan kanggo mrentah awan lan bengi, sarta kanggo misahaké pepadhang saka pepeteng; lan Gusti Allah mirsa yèn iku becik. Lan wus ana sore lan ana éruk, iku dina kaping papat.

Lan Gusti Allah ngandika, “Banyu muga ngasilake kanthi lubèr titah obah kang duwe urip, lan manuk-manuk kang bisa mabur ana ing sadhuwure bumi, ana ing cakrawala langit kang amba.” Lan Gusti Allah nitahake iwak-iwak gedhé, lan saben titah urip kang obah, kang diasilake dening banyu kanthi lubèr, miturut jinisé, sarta saben manuk swiwi miturut jinisé; lan Gusti Allah mirsa yèn iku becik. Lan Gusti Allah mberkahi mau, pangandikané, “Padha woha, lan tangkar-tumangkara, lan kebaken banyu ing segara-segara, lan manuk-manuk muga tangkar-tumangkara ana ing bumi.” Lan wus dadi sore lan wus dadi éruk, yaiku dina kaping lima.

Lan Gusti Allah ngandika, “Muga bumi ngedab-edabi titah urip manut jinisé, kéwan ingon, barang kang mrangkak, lan kéwan ing bumi manut jinisé.” Lan mangkono kadadéané. Gusti Allah banjur nitahaké kéwan ing bumi manut jinisé, lan kéwan ingon manut jinisé, lan sakehing barang kang mrangkak ana ing bumi manut jinisé; lan Gusti Allah mirsa yèn iku becik. Lan Gusti Allah ngandika, “Hayu kita nitahaké manungsa miturut gambar Kita, manut pasemon Kita; lan supaya padha nduwèni pangwasa marang iwak-ing-segara, lan marang manuk-ing-awang-awang, lan marang kéwan ingon, lan marang sakèhé bumi, lan marang sakehing barang kang mrangkak ana ing bumi.” Mangkono Gusti Allah nitahaké manungsa miturut gambaré piyambak, miturut gambaré Gusti Allah piyambak Panjenengané nitahaké dhèwèké; lanang lan wadon Panjenengané nitahaké wong-wong mau. Lan Gusti Allah mberkahi wong-wong mau, lan Gusti Allah ngandika marang wong-wong mau, “Padha bebramahana, lan mundhaka akehé, lan isinen bumi, sarta talukna; lan nduwènanana pangwasa marang iwak-ing-segara, lan marang manuk-ing-awang-awang, lan marang sakehing titah urip kang obah ana ing bumi.” Lan Gusti Allah ngandika, “Lah, Ingsun wus maringaké marang kowé sakehing tetuwuhan kang ngasilaké wiji, kang ana ing saingenging bumi kabèh, lan sakehing wit-witan, kang ana wohé wit kang ngasilaké wiji; iku kabèh dadi panganmu. Lan marang saben kéwan ing bumi, lan marang saben manuk ing awang-awang, lan marang sakehing barang kang mrangkak ana ing bumi, kang ana uripé, Ingsun maringaké sakehing suket ijo dadi pangan.” Lan mangkono kadadéané. Lan Gusti Allah mirsa sakehing samubarang kang wus katitahaké, lah iku becik banget. Lan dadi sore lan dadi éruk: iku dina kaping nem. Mangkono langit lan bumi rampung, bebarengan karo sakehing wadya-wadyané. Lan ing dina kapitu Gusti Allah wus ngrampungaké pakaryan kang wis katindakaké; lan Panjenengané ngaso ing dina kapitu saka sakehing pakaryan kang wus katindakaké. Lan Gusti Allah mberkahi dina kapitu, sarta nyucekaké iku; amarga ing dina iku Panjenengané ngaso saka sakehing pakaryan-Nya kang katitahaké lan katindakaké déning Gusti Allah. Purwaning Dumadi 1:1–2:3.

Ayat-ayat sadurungé makili sakabèhé paseksiing titah, kanthi nekanaké yèn pangandikané Gusti Allah ngandhut daya nitahaké.

Sumangga saenging bumi padha wedi marang Pangéran: sumangga sakehing wong kang manggon ana ing jagad padha ngadeg kanthi gumun lan kaurmatan ana ing ngarsané. Amarga Panjenengané ngandika, banjur dadi; Panjenengané dhawuh, banjur tetep jejeg. Jabur 33:8, 9.

Daya nitahaké sing padha, kang wus damel jagad iki, dienggo déning Kristus kanggo ngowahi manungsa.

“Energi nitahake sing nimbali jagad-jagad metu dadi ana iku ana ing pangandikané Allah. Pangandika iki maringi daya; iku nglairaké urip. Saben pepakon iku sawijining prasetya; ditampani déning karsa, kasambut mlebu ing nyawa, iku nggawa bebarengan uripé Panjenengané Kang Tanpa Wates. Pangandika iku ngowahi watak lan nitahaké manèh nyawa miturut gambaré Allah.

“Urip sing mangkono kaparingaké iku uga dipunlestantunakaké kanthi cara kang padha. ‘Miturut saben pangandika kang medal saka cangkemé Allah’ (Matius 4:4) manungsa bakal urip.” Education, 126.

Wahyuipun Gusti Yesus Kristus nekanaken kados pundi Sabda Allah dipunwedharaken dhateng manungsa. Punika asalipun saking Sang Rama, dhateng Sang Putra, dhateng satunggal malaékat, dhateng satunggal nabi ingkang nyeratipun lan ngirimaken dhateng para pasamuwan. Prosès komunikasi ingkang dipunandharaken ing wiwitan lan pungkasanipun kitab Wahyu punika ugi kagambaraken lumantar andha-andhanipun Yakub kanthi para malaékat ingkang minggah lan tumurun ing andha-andhan punika. Ugi kagambaraken lumantar kalih pipa emasipun Zakharia ingkang nglebetaken lenga dhateng pasucèn. Prosès komunikasi antawisipun Allah lan manungsa punika dados satunggaling péranganing ramalan Kitab Suci, lan pawartos ingkang dipunutus punika ngandhut daya nitahaken ingkang sampun damel jagad raya. Ing prosès komunikasi wonten ing pasal kapisan kitab Wahyu, kedah dipunpahami bilih pawartos ingkang dipunwarisaken dhateng para pasamuwan punika ngandhut kakiyatan kanggé ngowahi satunggaling Laodikia dados satunggaling Filadelfia.

Apa manawa kita nimbang wiwitan utawa pungkasaning Prajanjian Lawas utawa Prajanjian Anyar, pesené padha bae. Gusti Allah lagi ngaturaké pesen pepéling pungkasan, lan pesen iku ngandhut daya nitahaké saka Gusti Allah manawa dirungokaké lan dijaga déning wong-wong kang ngrungokaké. Pesen kang ngrampungaké prakara iki katetepaké ana ing sajroning rerangkèn ilahi Alpha lan Omega: wiwitan, tengah, lan pungkasan. Telung aksara Ibrani kang kagandhèng dadi siji kanggo mbentuk tembung “truth” iku Injil langgeng, lan aksara-aksara mau bebarengan karo tegesé, sarta tembung kang diasilaké nalika digandhèngaké siji lan sijiné, nglambangaké asas uga Panjenengané kang iku Alpha lan Omega. Iki negesaké daya nitahaké Panjenengané. Telung tembung pungkasan ing carita nitahaké, saben-saben diwiwiti nganggo telung aksara mau, manut urutan kang mbentuk tembung “truth.”

Telung tembung kang dadi pungkasaning carita titah wiwit kanthi telung aksara kang bebarengan mbentuk tembung “kasunyatan.” Telung tembung pungkasan ing ayat iku diwiwiti kanthi aksara א (Aleph), מ (Mem), lan ט (Tav) miturut urutan. Telung tembung iku kaartèkaké minangka “Allah,” “nitahaké,” lan “damel.” Saben-sabené telung tembung iki diwiwiti kanthi aksara א (Aleph), מ (Mem), lan ט (Tav) miturut urutan kasebut, saéngga saya negesaké kasampurnan lan katertibaning carita titah. Pola iki wis kacathet déning para

panaliti Yahudi minangka salah sawijining ciri kabasan kang narik kawigatèn sajroning teks Ibrani.

Crita tumitah diwiwiti kanthi tembung-tembung “ing wiwitan” lan dipungkasi kanthi telung tembung kang makili Sang Alfa lan Omega, kang wiwitan lan pungkasan, kang kawitan lan kang wekasan. Daya nitahake kang kagambar ing paseksi Purwaning Dumadi diwiwiti lan dipungkasi kanthi tandha tangan Sang ahli basa kang nggumunake.

Babagan kang wiwitan saka samubarang kang nggambarake babagan kang pungkasan saka samubarang iku kang ditandhesake déning nabi Yohanes, nalika kanthi nulis apa kang nalika semana ana, dheweke ing wektu iku uga sekaligus nulis apa kang bakal ana.

Pesen pepènget pungkasan saka Élia sing diwakili ing pungkasaning Prajanjian Lawas mènèhi pratandha prinsip kenabian kang padha, ing sajroning konteks krisis angger-angger dina Minggu lan nyedhaking pitu pageblug pungkasan.

“aturan panyebutan kapisan” lan sakabèhé kang diwakilaké déning iku iku “rerangka” ing sajroné “bebener saiki” kudu dipasang. Rerangka iku yaiku “aturan panyebutan kapisan” kang uga dadi salah siji sipatipun Gusti Allah.

Ing kitab Daniel, kang nggambarake wiwitan Adventisme, lan kitab Wahyu, kang nggambarake pungkasan Adventisme, kita nemokake pasemon-pasemon sing nggumunake manawa kita nyawang kanthi asas manawa kang kapisan nggambarake kang pungkasan. Kitab Daniel ngandharake sawijining sipat Yesus nalika nggunakake asmane Palmoni, kang ateges Panomer Rahasia kang nggumunake. Daniel uga nepungake Yesus minangka Mikhael, pangareping malaekat. Yokanan kadhawuhan nindakake bab kang padha kaya Daniel, lan dheweke ngidentifikasi dudu empuning matematika, utawa pangarsane para malaekat, nanging empuning basa. Nalika kita nimbang Yesus minangka empuning aksara, kita kudu nimbang Jabur 119, pasal sing paling dawa ing Kitab Suci.

Masmur 119 iku sawijining akrostik alfabetis, tegesé yèn aksara wiwitan saka saben golongan wolung ayat diwiwiti nganggo aksara sing padha. Ing alfabet Ibrani ana rong puluh loro aksara, mulané ana rong puluh loro pérangan sing saben-saben cacahé wolung ayat. Saben pérangan diwiwiti nganggo aksara miturut urutan alfabet, lan salajengipun saben wolung ayat sing ditemtokaké kanggo aksara iku diwiwiti nganggo aksara mau. Kanggo saben aksara ana wolung ayat; mula wolung ayat kaping rong puluh loro aksara ing alfabet Ibrani padha karo satus pitung puluh enem larik. Masmur iki nekanaké pambangun-turut marang Gusti Allah kang iku Allahing katertiban (mula saka kuwi ana struktur akrostik), dudu Allahing kacau-balau.

Tema wigati liyané ing Jabur 119 yaiku kayektèn kang jero manawa Sabdaning Allah iku nyukupi samubarang. Ana wolung istilah béda ing salumahing Jabur iki kang nuduhaké marang Sabdaning Allah: angger-anggering Toret, pepsthèn, pranatan, katetepan, dhawuh-dhawuh, paukuman, sabda, lan pranatan-pranatan. Ing meh saben ayat, Sabdaning Allah kasebut. Jabur 119 netepaké ora mung watakning Kitab Suci, nanging uga netepaké

manawa Sabdaning Allah nggambaraké watak Allah piyambak. Gatekna sipat-sipat Allah iki kang kaandharaké ing Jabur 119:

1. 1. Kabeneran (ayat 7, 62, 75, 106, 123, 138, 144, 160, 164, 172)
2. 2. Kapitadosan (ayat 42)
3. 3. Kasunyatan (ayat 43, 142, 151, 160)
4. 4. Kasetyan (ayat 86)
5. 5. Ora Owah (ayat 89)
6. 6. Kalanggengan (ayat 90, 152)
7. 7. Pepadhang (ayat 105)
8. 8. Kasucèn (ayat 140)

Masmur punika kabuka kanthi kalih kabegjan. “Rahayu” tiyang-tiyang ingkang lampahipun tanpa cacad, ingkang gesang miturut angger-anggering Allah, ingkang netepi pranatan-pranatanipun lan ngupados Panjenenganipun kanthi gumolonging manah. Punika piwulang-piwulang tumrap kita ing Masmur ageng punika. Pangandikaning Allah punika cekap kanggé ndadosaken kita wicaksana, nggulawenthah kita wonten ing kabeneran, lan nyawisaken kita kanggé saben pakaryan sae (2 Timotius 3:15-17).

Mesthi waé, Jabur 119 iku kalebu pérangan saka sawijining pokok perkara sing ing donya agama nganti saiki isih durung cetha rampunge. Bab iki ana gandhèng cenèngé karo pitakonan ayat endi sing dadi ayat tengahing Alkitab lan pasal endi sing dadi pasal tengahing Alkitab. Manawa panjenengan nelusuri internet, panjenengan bakal nemu manéka warna pamrayoga lan pasulayan sing kaiket ing bab Alkitab sing endi sing dienggo, lan sapituruté. Masalah ing saben pendirian sajroning pasulayan iku yaiku menawa pangertèn bab “tengahing Alkitab,” apa iku ayat utawa pasal, kuduné ditemtokaké déning Panulis Alkitab, dudu déning manungsa sing nyinau utawa ngritik Alkitab.

Kitab Suci mulang yèn ana wiwitan lan pungkasané samubarang. Kanggo samubarang ana mangsané dhéwé-dhéwé.

Kanggo samubarang prekara ana mangsane, lan kanggo saben ancas ing sangisoring langit ana wektune: Ana wektune lair, lan ana wektune mati; ana wektune nandur, lan ana wektune nyabut apa kang wis katandur. Kohelet 3:1, 2.

Ana mangsa kanggo lair lan ana mangsa kanggo mati, nanging uga ana urip kang lumaku ing satengahing wiwitan lan pungkasaning urip kita. Lair iku sawijining wektu kang cekak, mangkono uga pati. Urip iku satengahe lan lumrahe nduwèni sajarah kang luwih akèh gegandhèngan karo iku tinimbang wektu nalika kita lair lan wektu nalika kita mati.

Bagéan tengah ing “aturan panyebut pisanan” lumrahe nduwèni paseksen sing luwih akèh tinimbang wiwitan lan pungkasan. Nggoleki satunggal ayat utawa bab ing Kitab Suci lan netepaké iku minangka bagéan tengah iku padha karo nglirwakaké bukti Kitab Suci, senadyan wiwitan lan pungkasan iku ing hakékaté minangka titik-titik wektu; déné bagéan

tengah lumrahe minangka satunggaling mangsa wektu. Mesthiné, wiwitan, pungkasan, lan bagéan tengah bakal padha sarujuk siji lan sijiné, senadyan asring tandha dalan sing padha ing pungkasan iku kosok baliné saka wiwitan.

Gusti Yesus ngenali Yohanes Pembaptis minangka Élia, lan kalorone padha nggambarake runtutan prastawa kenabian sing padha; nanging Élia dianiaya déning sawijining wong wadon duraka (Yézébel) sing ngupaya ngunjara lan matèni Élia, nanging ora tau kasil. Yohanes, sing dadi pralambang Élia, uga dipréntah déning sawijining wong wadon ala (Herodias) kanggo diunjara lan dipatèni, lan dheweke pancen nindakaké iku. Élia lan Yohanes minangka pralambang sing bisa dipadakaké siji lan sijiné, nanging padha duwé sawatara ciri kenabian sing sipaté kosok balèn, senadyan isih padha jejajar siji lan sijiné. Élia ora tau mati, déné Yohanes mati. Pangerten manawa tandha-tandha dalan kenabian sing salaras siji lan sijiné kerep dadi kosok balèn ndadèkaké wong-wong sing kepéngin weruh bisa mangertèni yèn pérangan tengahing Kitab Suci iku Masmur 118.

Nalika kita migunakaké prinsip paugeran sepisanan kasebat kados déné sampun kita tegesaké, kita manggihaké bilih wiwitaning pérangan tengahing Kitab Suci punika inggih Mazmur 117, bab ingkang paling cekak wonten ing Kitab Suci, ingkang kapérang saking kalih ayat. Bab punika lajeng dipun tindhakaké déning bab 118, ingkang dados tengahing Kitab Suci, lan bab 118 punika lajeng dipun tindhakaké déning 119, ingkang dados bab paling dawa wonten ing Kitab Suci lan pungkasaning pérangan tengahing Kitab Suci. Ahli basa ingkang nggumunaké punika maringi pratandha wiwitan kanthi bab ingkang paling cekak, lajeng maringi pratandha pungkasan kanthi bab ingkang paling dawa. Kalihipun punika bab-bab ingkang silih kosok-balin. Wiwitan punika wiji, lan pungkasan punika papaning tanduran ingkang sampun tuwuh sampurna ngrembaka, ing pundi sadaya paseksi ingkang mapan wonten ing sajroning pérangan tengah punika kasambet dados satunggal. Gatèkna Mazmur 117.

He sakèhé bangsa, padha memujia marang Pangéran; he sakèhé umat, padha ngluhurana Panjenengané. Awit sih kawelasané kang kebak welas asih tumrap kita iku agung; lan kayektèné Pangéran lestari ing salawas-lawasé. Padha memujia marang Pangéran. Jabur 117:1, 2.

Tembung kang kita rembag, kang kabangun saka telung aksara, diterjemahaké minangka “bebener” ing ayat kapindho, lan nggambaraké wiwitaning pérangan tengahing Kitab Suci, (pérangan tengahing Kitab Suci yaiku Jabur 117–119). Pungkasaning pérangan tengah iku Jabur 119. Jabur 118 iku tengahing pérangan tengah. Jabur 118 kapasang ana ing antarané pasal kang paling cekak lan kang paling dawa ing Kitab Suci, lan sing paling cekak, yaiku kang dadi wiwitan, ngetingalaké tembung “bebener” kang kawangun déning telung aksara, lan telung aksara iku makili telung-undhakan Injil langgeng, sarta dadi rerangkèn kanggo mangertèni bebener. Rerangkèn iku minangka prinsip kang makili wataking Kristus minangka Alfa lan Omega.

Pungkasaning pérangan tengah, yaiku pasal 119, minangka akrostik alfabètis kang katata ana ing tengahing Alkitab, negesaké kaagungan linguistis kang nggumunaké. Ping papat ing pasal 119 tembung kang padha diterjemahaké minangka kayektèn.

Lan aja nganti Sabda kayekten iku kokjupuk babar pisan saka cangkemku; amarga aku wis ngarep-arep marang paukuman-paukumanPaduka. Ayat 43.

Kaadilan Paduka punika kaadilan ingkang langgeng, lan angger-angger Paduka punika kayekten. Ayat 142.

Paduka celak, dhuh Pangeran; lan sakehing pepakon Paduka iku kayekten. Ayat 151.

Pangandika Paduka iku bener wiwit wiwitaning kawitan; lan saben wewenang ing paukuman Paduka kang adil iku tetep langgeng ing salawas-lawase. Ayat 160.

Bebener sajroning ayat-ayat punika inggih punika satunggaling paugeran ramalan Kitab Suci ingkang ngenali wekasan saking wiwitan, lan bebener ing sajroning ayat-ayat punika inggih menika bilih Sang Alpha lan Omega sampun maringi tandha astanipun wonten ing pérangan tengahing Kitab Suci, kados dene Panjenenganipun sampun nindakaken tumrap wiwitan lan wekasan. Tandha astanipun Sang Kawitan lan Sang Pungkasan punika inggih menika “kerangka” kanggé nyawisaken pesen pepènget pungkasan saking malaékat kaping tiga. Pungkasan saking pérangan tengah punika ngemu sekawan ayat ingkang migunakaken tembung ingkang dipunjarwakaken dados “bebener,” sanadyan rujukan kaping sekawan punika namung dipunjarwakaken dados “leres.” Pungkasan pungkasan saking sekawan ayat punika ngenali bilih “wiwit wiwitan,” tembung punika “leres.”

Ing wiwitan, ing crita titah ing Purwaning Dumadi siji lan loro, tembung “bebener,” sanadyan ora katulis kanthi langsung, kawejahi sajroning telung tembung pungkasan saka crita titah iku, amarga saben tembung diwiwiti nganggo aksara-aksara, miturut urutane, kang mbentuk tembung “bebener.” Ing wiwitan ana Sang Sabda, lan lumantar Panjenengane samubarang kabeh katitahake, lan paseksene titah ing Purwaning Dumadi diwiwiti nganggo tembung, “Ing wiwitan,” lan dipungkasi kanthi telung tembung kang nglambangake bebener-bebener kang magepokan karo sawijining sipat Kristus, kang ing Yesaya ditegesi minangka bukti manawa Panjenengane iku Allah siji-sijine.

Tengahing Kitab Suci (Psalms 117–119) dipunwiwiti ing pasal 117 kanthi ngrujuk dhateng kayekten bilih wiwitan (punika nggambaraken wekasan lumantar panganggèning tembung “truth.” Tembung punika kabentuk saking tigang aksara ingkang nggambaraken Injil langgeng lan pawartosipun tigang malaékat, sarta nandhai pungkasaning cariyos titah. Pungkasan saking tengahing Kitab Suci punika minangka sawijining pepanggihan ngenani abjad ingkang dipunasilaken déning Ahli Basa ingkang nggumunaken, kanggé netepaken pangertosan bilih punapa ingkang samenika dipunwedharaken gegayutan kaliyan watakipun punika selaras kaliyan tegesing tembung revelation, awit Revelation of Jesus Christ punika satunggaling pawartos ingkang dipunrancang kanggé nampilaken satunggaling aspek saking wataking Kristus ingkang ngantos dumugi samenika dereng dipunkenali kanthi jangkep,

menawi mboten malah babar pisan. Wahyu punika salaras kaliyan garis-garis sajarah prajanjian, awit sajarah prajanjian punika nglebetaken bukti saking upayanipun Allah kanggé mratelakaken Sariranipun lumantar asma-asma nalika sajarahipun kababar.

“Prinsip-prinsip agunging angger-anggering Toret, saka sipat Allah piyambak, kaswujud ana ing tembung-tembunge Sang Kristus ing gunung. Sapa waé kang mbangun ing ndhuwuré iku, lagi mbangun ing ndhuwuré Kristus, Watu Karanging Sadawaning Jaman. Nalika kita nampani Sabda, kita nampani Kristus. Lan mung wong-wong kang kanthi mangkono nampani pangandikané, iku kang lagi mbangun ing dhèwèké. ‘For other foundation can no man lay than that is laid, which is Jesus Christ.’ 1 Corinthians 3:11. ‘Neither is there salvation in any other: for there is none other name under heaven given among men, whereby we must be saved.’ Acts 4:12. Kristus, Sang Sabda, wahyuné Allah,—pawujudaning wataké, angger-anggeré, katresnané, uripé,—iku mung siji-sijiné dhasar kang ing ndhuwuré kita bisa mbangun watak kang bakal tahan langgeng.” Mount of Blessings, 148.

Mesthi waé isih ana akèh prakara liya sing perlu diandharaké ngenani kayektèn iki, nanging kita bakal mungkasi tekan kéné.